

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Via Lactea Sive Institutiones Iuris Canonici

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Tit. XXVII. De Collationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94613](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94613)

remittitur; quoniam concessio libertatis efficit, ut ordinatio fiat; quinimmo & facta tenet, etiam si Dominus fortasse ignorasset, *c. Si servus sciens*, § 4. d. Et ibi vide per tot. Hinc etiam Clericus alterius Diocesis cum licentia Ordinarii ordinatur, *cap. 1. sess. 7. & c. 2. sess. 14. in Conc. Trid.*

Delictum autem commissum, si notorium est, veluti homicidium ex voluntate commissum, dispensationem non meretur, *c. 7. sess. 24. in Conc. Trid.* Si vero est homicidium sine culpa perpetratum, non est necessaria dispensatio, quod si culpa præcessit, tunc secundum qualitatem homicidii fit dispensatio cum majori, vel minori difficultate, *c. Lata, c. Continebatur, de Homicid.* Id tamen verum est, quod si quis delictum commiserit, postquam est ordinatus in susceptis ordinibus, toleratur, sed administratio interdicitur, *c. Student, § 50. d.* Cæterum si quis secundario mortem alicujus procuraverit, veluti si prosequendo propriam offensam ipsum Judici detulerit delinquentem, qui fuerit postea ad mortem damnatus, potest dispensationem obtinere, *c. Postulanti, extr. de Homicid.* Idem dicitur de Furibus, namque etiam cum his potest dispensari, intervenientibus his quinque suprarelatis, *c. Non dicatis, 12. q. 1. c. Laici, 33. d. c. Tantis, d. 81.* Qui simoniaco ordinati sunt, regulariter dispensationem non solent obtinere, sed cum maxima difficultate. Goffr. in Rubr. extr. de Simon. num. 27. Quod ad tertiam causam Rebaptizati necessitate si in fide perseveraverint, iuste ordines suscipiunt, *Arg. tex. in cap. Cum per Bellicam, 34. d. 1. c. Tunc valere, de Consecrat. dist. 4.* Similiter cum filiis illegitimis dispensatur, *c. 1. de Filiis Presbyt.* Quod tandem ad lationem, quando est modica, dispensatio non difficiliter obtinetur; si maxima tunc secus, veluti si quis oculum amisisset, tunc enim cum maxima difficultate obtineretur dispensatio. Id tamen est verum, quod si collati sunt ordines, ordinatio non retractatur, sed executio suspenditur, *cap. 2. c. seq. de Cler. agrot. ut supra diximus.*

Quod ad Postremum: Si de minoribus ordinibus tractatur in quibusdam casibus Episcopus potest dispensare, secus si de majoribus, *c. Continebatur, c. Ad audientiam, de Homicid.* Ulterius potest etiam dispensare Legatus de Latere, quia quod non est specialiter reservatum Summo Pontifici, intelligitur Legato concessum, *c. Nisi, de Offic. Legat.* Insuper regulariter Summus Pontifex est ille, qui dispensare potest. Idque facit ratione concurrente, veluti si membrum deficiat, vel alia causa, quæ ordinationem impediat, & maximi sit momenti, concurrat, *c. Speculator, §. Nunc breviter, de Dispensat.*

TIT. XXVI.

De Prabendis, & aliis Beneficiis.

Valdimus de his, qui possunt ad ordines promoveri, sed quia illis, qui promoventur, Prabendæ, seu beneficia conceduntur, ob id nunc tractatur de hac materia. Et pro tituli intelligentia videbimus:

1. Quid sit Beneficium?
2. Quid Prabenda?
3. Quibus Beneficia concedantur?
4. A Quibus?
5. Quot modis?

Quod ad Primum: Beneficii nomen æquivocum est, sed in nostro titulo præferunt Prabendas, & dignitates Ecclesiasticas, & potest dici Ecclesiasticum Beneficium (de quo tractamus,) ut sit distincta, & spiritali munere consueta Jurium Ecclesiarum portio, certis adibus sacris in hoc assignata, ut perpetuo ad vitam utendo Clerico legitime assignetur. Tholman. in suo tractatu Syntagm. Juris, lib. 17. c. 2. n. 2.

Vel potest dici Ecclesiæ concessio, utilitatem, fructum, que reddens, ibid.

Quod ad Secundum: Prabenda primo loco significat perceptionem quandam fructuum à canonicato sejunctam, quæ etsi de rebus Ecclesiasticis detur, tamen non ratione officii, sed laboris temporalis de Ecclesiâ benemeritis conceditur, *c. fin. extr. de Magist.* Secundo modo Prabenda sub nomine beneficii continetur, *c. Pro illorum, c. fin. de Prabend.* Et est Jus percipiendi proventus Ecclesiasticos alicui tanquam Uni de Collegio competens, & ex Canonica procedens, *§. Prabenda, hic, c. Relatum, de Prabend.* Non enim debet esse quis Canonicus sine Prabenda; & fuit inventa Prabenda, ut ille, qui Altari servit, possit de Altaris redditu victum percipere, *§. Cum enim, infra eod. hoc tit.*

Quod ad Tertium: Prabendæ, & beneficia conceduntur illis, qui sunt ordinati, & Clero adscripti, & illis potissimum, qui per se possunt in Ecclesiâ deservire, & munus inunctum explicare, *c. 1. 2. sess. 24. in Conc. Trid.* vel ut inquit Goffredus in Summa in Rubric. n. 2, conceditur idoneæ personæ, quæ resideat in loco, & curam ejus valeat per se exercere, *c. Relatum, extr. de Cler. non resid.*

Quod ad Quartum: Regulariter prabendæ conceduntur à Prælo Ecclesiæ, in qua prabenda vacat, *cap. Ex frequentibus, &c. Ad decorem, de Institut.* Verum tamen est, quod interdum de consuetudine in contrarium observatur, *c. Cum Ecclesiâ, de Elect. extr. de Concess. Prab. c. Nulla;* quoniam interdum Prælati cum Capitulo, interdum autem Capitulum beneficia confert, *d. c. Nulla, & sunt text. inc. 1. 2. 3. &c. Novit, De his, qui sunt à Præl. sine cons. capit. ubi Prælati solus confert, d. cap. Cum Ecclesiâ, ubi Capitulum solum sine Prælo confert: sed de Jure communi Prælati una cum Capitulo suo institutiones, & concessionem facere debet, d. c. 1. 2. 3.* Verum tamen est, quod si tractatur de Dignitatibus, collatio pertinet ad Summum Pontificem, qui in Beneficialibus est Dominus, *c. Cuncta 9. q. 3.*

Quod ad Postremum: Duobus modis conceduntur Beneficia, & Prabendæ: Institutione, & Collatione: de quibus infra dicemus. Hoc tamen est advertendum, quod concessio debet fieri pure; & sine aliqua pactione, & diminutione, *c. Un. extr. Ut Eccles. Benef.* Et adverte, neminem esse ordinandum, qui non habeat Prabendam, vel Beneficium aliquod; & si Episcopus aliquem inopem ordinarit, tenetur illi præstare necessaria, donec ei aliquam Prabendam, vel Beneficium assignet, *c. Episcopus, extr. eod. & de hoc est c. 2. in Decret. de Reformat. sess. 21. in Concil. Trid.* Verum si quis habeat Patrimonium sufficiens potest ordinari ad titulum Patrimonii, ut in Concil. Trid. d. sess. 21. c. 3. in Decret. Reform.

TIT. XXVII.

De Collationibus.

Quoniam inferiora Beneficia conceduntur vel per Collationem, vel per Institutionem, cum Collatio videatur præcedere tanquam pendens ex arbitrio Superioris, ob id nunc agitur de Collatione: & pro tituli expeditione videbimus:

1. Quid sit Collatio?
2. Quot modis fiat?
3. Qui possint conferre?
4. Quæ Ecclesiæ conferantur?
5. Intra qua tempora?
6. Quæ sint in Collatione observanda?

Quod ad Primum: Collationis verbum æquivocum est: significat enim contributionem bonorum à Prælore institutam: & quasi communica-

hicationem præferret, de qua in *tit. ff. & C. de Collat.* Deinde significat rei ad rem comparationem. Sed quò ad materiam nostram, Collatio est libera quadam Præbenda concessio, quæ ab habente potestatem sit gratuitò in Clericum; Vel potest dici, Gratuita quadam Beneficii vacantis assignatio, legitime facta ab eo, qui potestatem habet. Abb. in c. Relatum, num. 4. ext. de Præben.

Quò ad Secundum: Ut hoc caput plenè intelligatur, distinguendum est inter personas conferentes: Etenim si de Summo Pontifice tractatur, quoquo modo potest fieri collatio. Purè quando collatio fit sine clausula suspensiva, vel dilativa. Item in diem quando confertur Præbenda, quam quis intra mensem, aut aliud tempus, à vacationis notitia duxerit acceptandam. Clem. Un. de Consecr. Præben. Vers. quia eod. Quo casu si in rescripto adest decretum irritans, collatio facta ab Ordinario intra illud tempus est nulla, c. Si soli, de Consecr. Præben. lib. 6. est tex. in ff. Dies, hoc tit. Ubi ratio redditur, quia Decreti appositio, reservatio, executoris inhibitiò, & his nota afficiunt beneficium, cap. Tibi qui, de Rescriptis, in 6. de Consecr. Præben. per tot. cap. 1. c. 2. Ut lit. pend. in 6. Alios autem modos, quibus beneficia afficiuntur, refert Gloss. in d. ff. Dies, in Vers. his nota. Item fit sub conditione, quando in rescripto conditio aliqua adjecta est: ut in ff. Sub Conditione, hic. Et est differentia inter hunc, & alium casum, quia in hoc casu appositio irritante decreto, non impletis adhuc conditionibus, vacans beneficium per Ordinarium, aut per Executorem ad providendum de tali beneficio datum, liberè conferri poterit; quod secus est in casu superiori, ut supra diximus. Rursus sciendum est: Quòd si collatio fit à Pontifice motu proprio, plenissimè interpretatur; itaut ille, cui facta est concessio Ecclesiæ, alia beneficia retineat: si verò est facta concessio ad partis petitionem, tunc secus. ff. Multum, inf. hoc tit. Clem. Gratia, de Rescriptis. c. Gratia, de Rescriptis, in 6. c. Si motu, de Præben. in 6. Similiter si motu proprio fit provisio, & plures vacent præbendæ, de pinguiori intelligitur facta collatio, Si verò fiat ad petitionem partis, tunc de minori intelligatur: & si in primo casu beneficia sunt æqualia, eligit ille, cui gratia est concessa; secus autem est in secundo casu. ff. Item, cum seq. inf. hoc tit. c. Super eo. 2. de Test. notatur in c. Sedes, de Rescriptis. c. In obsequio, de Re iudicata in 6. Gratia autem dicitur fieri motu proprio, quando hoc expressè cautum fuerit, ff. Motu autem, inf. hic d. c. Si motu. Quòd si collatio fiat à Legato, vel Ordinario, tunc purè, & simpliciter fieri debet sine ulla diminutione, c. Dilectus, 1. c. Majoribus, ext. de Præben.

Quò ad Tertium: Tres possunt referri personæ, quæ Beneficia conferunt. Summus Pontifex, Legatus, & Ordinarius. Ordinarius Collator est ille, quem consuetudo approbavit, aut Juris autoritas designavit, ut Episcopus, ff. 1. hoc tit. c. Omnes Basilica, cum ibi alleg. 16. qu. 3. Etenim interdum Episcopus, interdum Capitulum separatim conferunt; nonnunquam Capitulum, & Episcopus simul; & hoc casu nec Episcopus sine Capitulo, nec Capitulum sine Episcopo potest conferre. ff. Quam conferendi, hoc nost. tit. c. Unic. Ne Sed. Vac. aliq. innovetur. Nisi forte alter impeditur, vel per suspensionem, vel per maiorem excommunicationem, vel propter

mortem, d. ff. Quam conferendi, c. In apib. ff. In quibus. 7. q. 1. & 23. q. 2. in princ.

Quò ad personam Legati: Illud sciendum est: Quòd tres sunt species Legatorum. Legati missi, & sunt illi, qui ad certum negotium, vel Provinciam designantur, & Apostolici Nuncii dicuntur. Alii sunt nati, qui simul atque promoti sunt ad aliquam Ecclesiam, ipso Jure sunt Legati Papæ in sua Provincia: ut Episcopus Cantuariensis, cap. 1. de Off. Legati. Alii sunt Legati de Latere; & hi secundum communem opinionem dicuntur Legati Cardinales, de quibus vide Gloss. in d. cap. 1. de Offic. Leg. & in c. Excommunicatis, in verb. commissi, eod. de Offic. Leg.

Modò Legati missi, vel nati non conferunt, nisi sibi specialiter hoc concedatur. Legati autem de Latere conferunt. ff. Ex legationis, in hoc tit. etiam Patrono invito, cap. Dilectus, de Offic. Legati. Verum quomodo hoc procedat? vide Gloss. ibi in concessione. Id tamen certum est, quòd non possunt eodem tempore plures facere reservationes, c. Prasenti, de Offic. Leg. in 6. Verum materia reservationum per Concil. Trid. est correctæ cap. 19. sess. 24. Illud etiam est, in collatione facta tam ab Ordinario, quam à Legato observandum, ut nullum Jus acquiratur, nisi ille, cui facta est concessio, consentiat; quod ut facere possit, terminus assignatur, intra quem Collatores mutare sententiam non possunt. ff. Illud, cum seq. hic, cap. Si tibi, de Præben. in 6. Nota tamen quòd termino elapso, re adhuc integra, is, cui gratia est facta, potest consentire, qui si prius expressè dissenserit, rursus poterit acconsentire, si Conferens maneat in eadem voluntate, ut notatur in d. cap. Si tibi, in fin. de Præben. in 6.

Tertia persona, quæ potest Beneficium conferre, est Pontifex, qui quidem confert, quotiescunque rescribendo mandat, ut de Beneficio, vel Præbenda alicui provideatur, cap. Mandatum, cum duobus seq. de Rescriptis. Licet rescriptum largo modo dicatur, quicquid à Papa rescribitur ad consultationem, relationem, seu intimationem alterius, vel etiam dum indulget alicui. Et adde, quòd quotiescunque de Mandato Apostolico providetur, non solet provisio extendi ad beneficia curata, nisi id fuerit etiam expressum. ff. Ex nostra, inf. hoc tit. cap. Cum in illis, de Præben. in 6. Item mandatum faciens mentionem de collatione non potest trahi ad præsentationem, vel institutionem; itaut si alicui de Beneficio, quod ad alicujus collationem spectat, provideri mandatur, hoc casu, de eo, quod ad ejusdem præsentationem, vel institutionem pertinet provideri minimè poterit. ff. Idem obtineri, hic, d. c. Cum in illis. ff. Cum autem. Et nota differentiam inter collationem, & institutionem; nam collatio propriè dicitur, quando beneficium est liberum, & in mera dispositione Episcopi; itaut disponat de illo beneficio Jure suo ordinario, absque aliqua præsentatione. Sed quando beneficium non est liberum, sed est in Jure Patronatus alicujus, quia Patronus præsentat, & ad præsentationem Patroni Episcopus instituit, illa propriè dicitur institutio. Gloss. in Rubr. de Instit. in 6. Item si in litteris facta sit mentio de beneficiis obtinendis, illæ litteræ non habent locum in Pensione. ff. Et si quibus, hic. Sed in hoc plura apud Garziam, de Benef. part. 5. Ubi tractat de his, ad quos spectat dispositio, seu Beneficii collatio, atque de Regularum Cancellariæ reservationibus

tractatur, in quibus non insisto, cum hæc sit amplissima materia, de qua Gonzalez, & Lotterius scripserunt grandia Volumina. Sed illud tantum subnectam, quod in Regula Mensium, Ordinariis quatuor tantummodo menses reservantur, scilicet *Martius, Junius, September, & December*, nisi eis gratiam alternativæ Summus Pontifex fecerit, qua altero quoque mense conferent, ita tamen ut *Januarius* Papæ contingat, & de hac alternativa supponitur sequenda pars Regulæ prædictæ, & in utraque parte plura dicit Garz. ubi *supr.* Gonzal. & Lotter. ad quos in litigiis est recurrendum.

Quod ad Quartum: Majores Ecclesiæ vacantes, & vacaturæ à Summo Pontifice conferuntur, quæ facultas aliis est interdicta, *cap. 2. de Præbend. lib. 6.* Et quotiescunque Summus Pontifex alicui Præbendam vacaturam concesserit, si is, cum vacaverit, eam non petierit ob negligentiam aliquam, in eadem Ecclesia petere non poterit, nisi fuisset in Canonicum electus, *c. Si Clericus, Vers. verum, de Præbend. in 6. c. Commissa, de Elect. in 6.* Ordinarius tamen ponit omnia Beneficia Curata ad concursum ex *Concil. Trident. sess. 24. de Reform. c. 18.* Quod si in genere fuisset facta concessio, potest primum, vel secundum Beneficium petere; non tamen quis posset præcisè illud, quod est concessum petere, vel acceptare, si non vacaret, *c. 2. de Præbend. c. Ne captanda, de Concess. Præb. in 6.* Alias autem vacantes Ecclesias, & omnes Basilicas ipsius Territorii conferre potest Episcopus, dummodo vacantes conferat, non vacaturas, *d. cap. 2. de Concess. Præb.* Legatus autem de Latere confert Ecclesias vacantes, & vacaturas, dummodo inter Provinciam, in qua est Legatus, vacat: id est reservat jus conferendi, non autem absolute vacaturas confert, *c. Deliberatione, de Offic. Leg. in 6. §. 1.*

Quod ad Quintum. Collatio Beneficiorum regulariter faciendâ est intra sex menses, quod tempus currit à die notitiæ, dummodo nullum impedimentum currat, *d. c. 2. de Conc. Præbend. & ibi Abb. & c. Quia diversitatem, eod. c. Litteras, de Supplend. neglig. Prælat. §. Tempus, hoc. tit.*

Quod ad Postremum: In tractatu de collatione à Summo Pontifice faciendâ hæc observantur.

Primum: Ut qui habet expectativam, non possit certum beneficium, antequam vacet, expectare, seu acceptare, sed illud, quod vacaverit, *§. Velsecunda vice, d. c. Ne captanda.* Deinde ut præferatur ille, qui est institutus à Pontifice, si fortè evenierit, ut eodem tempore sit beneficium ab ordinario collatum, nisi fortè quis esset in possessione, *arg. cap. Per tuas, de Major. & Obed. c. Si à Sede, de Præb. in 6. §. Item, hoc. tit.*

Tertiò illud in collatione Summi Pontificis servatur, ut rescripti fines diligenter observentur. Hinc est, ut si mandet Summus Pontifex, ut provideatur alicui de Beneficio certi valoris, valor ille non exceditur, *§. Sumt, hic, c. Cui de non Sacerdotali, de Præb. in 6.* Hinc est etiam quod si alicui est providendum de Beneficio valoris viginti aureorum, non potest pensio assignari ejusdem quantitatis, ut supra dixi, *arg. cap. Illud 16. quest. 6.*

Servatur ulterius, ut facta collatione à Pontifice de Beneficio, quod erat conferen-

dum ab Episcopo, qui fuit negligens, unde per ejus negligentiam est quaesitum Jus conferendi Capitulo, non teneat collatio in præjudicium Capituli, nisi Pontifex derogare voluerit, *§. Eademratione, juncto, §. Is quoque, hic. cap. Litteras, de Supplend. neglig. Prælat. Clem. Si de Benef. & ibi not. de Præbend.* Non omitam, servari in collatione Pontificis, ut beneficia conferantur, cui ætas conferri patitur, *§. Interdum, hic.* Hinc si Præbenda vacatura fuerit concessa alicui, qui non sit Sacerdos, nec habeat ætatemabilem ad Sacerdotium, & Præbenda Sacerdotalis vacaverit, hæc ei non conferitur, *cap. Ei cui, de Præbend. in 6.* Insuper Rescripta Pontificia interpretantur ex loco; nam si alicui concedatur Ecclesia Civitatis, tunc Cathedralis intelligitur exempta, quod secus esset si in Provincia diceretur, *§. Ex loci, infr. hoc. tit. c. Quia periculosum, de Sent. Excommunicat. in 6.* Et de hoc alia ratio non redditur, quam illa, quod lex ita statuit, *l. Prospexit, ff. qui, & à quib. c. In causis, de Re Judic. §. Furtiva, Vers. non furtivam. Inst. de Usucap. Accedat servari in provisione Pontificis, ut scripturæ ordo servetur: Hinc si duobus à Papa rescribatur, ut alicui provideatur, & in utroque loco beneficium vacet, ad illum, qui prius est nominatus, provisio pertinet; est *tex. in §. Ex ordine, in hoc. tit.* Secus modò esset si collatio unius Beneficii tantum ad plures spectaret, quoniam videtur omnibus præceptum, ut provideant, & beneficium conferant, *§. Si vero, inf. hic, c. Cum in illis, §. fin. de Præb. in 6.**

Adhuc servatur, ut cessante causa propter quam fit collatio, cesset etiam rescripti virtus: Hinc si Papa mandet, ut Clerico Pauperi provideatur, & Clericus Beneficium obtinuerit, Provisio Pontificis cessat, *cap. Si Pauper, de Præb. in 6.* Et hoc casu litteræ dicuntur in forma pauperum; alias vocantur in forma secundum Apostolum, quæ dicuntur litteræ Justitiæ, vel quasi, *c. Cum secundum, de Præbend.* Addamus servari in collatione Pontificis, ut non expiret conferendi facultas, quando est sine expressione personarum concessio facta; secus si est certa persona expressa; & re integra concedens moriatur, *§. Illud hic, c. Si cui, & c. Si Episcopus, de Præb. in 6.*

Postremo loco Apostolici rescripti est virtus, ut si alicui generaliter committatur provisio, possit mandatarius alteri vices suas committere, quod secus esset, si fuisset electa industria persona, & nihil esset in rescripto dictum, ut possit eligens per alium providere, *§. Penult. in hoc. tit. eod. c. Is cui, c. Fin. §. Cujus, de Off. deleg. in 6.*

Omnia supradicta de Collatione circa Beneficia vacatura hodie omnino recesserunt ab aula, quia *Concil. Tridentin. sess. 24. de Ref. c. 19.* abolevit expectativas quascunque de Beneficiis vacaturis, quia ex eis jurgia infinita oriebantur. Nicolius Lucubr. Canon. lib. 3. tit. 8. num. 3. & Barbosa in Collect. DD. ad d. cap. 19.

Quod autem ad personam Legati de Latere, & Ordinarii collatoris requiritur, ut beneficia conferantur personis idoneis, intra tempus legitimum: & conferatur Beneficium sine ulla diminutione, *§. fin. hic.* Quod etiam supra dictum est.